

J e l e n t é s

az 1947 XI.16-XII 16.-ig terjedő időszakról.

1. Általános előzmények.

1947 november elején sikerült Budapesten befejeznem a Jerusalemi Magyar Kulturintézet és Könyvtárral kapcsolatos eljárásokat. Így azután a berendezés, a könyvtári anyag megvétele és az angol hatóságok felé szükséges intézkedések foganatosítása után november 10.-én elindultam Budapestről. Szükségesnek látszott, hogy a jerusalemi intézetünk megnyitása előtt tanulmányozzam római intézetünk működését. Valuta megtakarítás szempontjából is helyesnek látszott Romáig vonaton utazni.

Rövid római tartózkodás után november 16.-án érkeztem meg a lyddai repülőtérre./Lydda - palesztina légikikötője, Jerusalemből és Tel-Aviv között fekszik./

Palesztinában a megszokott feszültség uralkodott a zsidók és arabok között. Ez azonban már annyira "normalizálódott", hogy a termelés folytonosságát és a mindennapi életet nem akadályozza.

Palesztina sorsfordulóhoz érkezett. Napok kérdése volt csupán az ország jövőjét meghatározó UNO döntés megszületése. Az alternatíva a következő volt: 1./a legutóbbi UNO bizottság többségi javaslata a felosztás, önálló arab és önálló zsidó állam. 2./a kisebbségi javaslat a binacionális állam formát ajánlotta./Gromiko javaslata ugyancsak ez volt az UNO májusi ülésén.

Mint ismeretes az UNO nov.29. teljes ülése a többségi javaslatot fogadta el azok után, hogy a két nagyhatalom a Szovjetunio és az Usa Palesztinára vonatkozólag teljes megegyezésre jutottak.

A zsidó nép végtelen hálával tartozik az emberi jogok és szabadság nagy védelmezőjének a Szovjetuniónak, mert egyedül és kizárólag az ő határozott, egyenes és mindkét nép, az arab és a zsidó javát egyaránt szem előtt tartó közbelépésének volt köszönhető, hogy a túlhaladott állásponttá vált angol mandátum megszűnjön és 1800 év után Palesztina megkezdhesse önálló állami életét.

Megérkezésem után nyomban felvettem az érintkezést a Zsidó Kormánnyal, a Zsidó Nemzeti Tanáccsal, a Héber Egyetem és a baloldali pártok vezető tényezőivel, továbbá az itt élő magyar szórványok egyesületeivel. Gyorsan megállapítható volt, hogy távollétem alatt a magyar és a kommunista ellenes propaganda nem tétlenkedett.

-2-

A jól megszervezett propaganda fantasztikus híreket terejesztett arról, hogy miként szűnt meg Magyarországon a magántulajdon az egyéni szabad-
ság és a közlekedési lehetőség.

Eddigi tapasztalataim azt mutatták, hogy Magyarországgal szemben uralko-
dó ellenérzés az alábbi forrásokból táplálkozott:

- 1) A családjuktól megfosztott zsidó emberek fájdalma és jogos elkesere-
dése.
- 2) A Szövetségeseik oldalán harcoló palesztinai lakosság mérhetetlen
ellenszenve a németek és szövetségeseik iránt.
- 3) A különféle idegen propaganda.

Az első két tényezővel szemben hatásos meggyőző eszköz volt a való té-
nyek feltárása és, hogy az új demokratikus Magyarország minden erejével
igyekszik egyrészt példás szigorral megtorolni a zsidók és üldözöttek
ellen elkövetett gaz merényleteket, másrészt megadta az anyagi restitu-
cio lehetőségét is. Vitán felül megállapítható és ezt elismerik az ösz-
szes komoly palesztinai tényezők, hogy a zsidóság jogainak teljes hely-
reállítása érdekében egyik ország sem tett annyit Hitler volt szövete-
ségi országai közül, mint éppen Magyarország.

Hosszu hónapok kitartó munkájának volt az eredménye, hogy hozzám, mint a
a magyar kormány hivatalos megbízottjához oly hideg hivatalos körök
ma a legnagyobb megértéssel igyekeznek munkámban segíteni. Ez annál ör-
vendetesebb tény, mert ezen körök közömbösítése csupán félmunka lelt vol-
na. A kultuszminisztérium által jóváhagyott munkaprogramom lassan, de
eredményesen a kölcsönös megértés felé, különösen, mikor sikerült ezen
körökkel megérttetnem, hogy a tiszta és nemes kulturális program mögött
céltalan bármilyen hátsó gondolat vagy burkolt szándék keresése.

III. Idegen propagandák.

Nagy ellenérőt képvisel működésem megkezdése óta a Palesztinában az
ok nélkül rendkívül módon népszerű csehek iránti tisztelet. A csehek
nagy befolyásukat minden alkalommal igénybe vették, ha szükségessé vált
az ő multjukban is tekintélyes számban fellelhető zsidó ellenes intézke-
désük elkövetése. Kevés olyan hivatal van, ahol megbízottjuk ne ülne
benn. Főkonzuljuk személyesen járta Palesztina számos zsidó telepét, fő-
leg azokat, melyekben szlovákiai és kárpátaljai zsidók élnek. Informálta
őket a neki megfelelő módon többek között Magyarországról is. Akciójána
ellensúlyozására magam is jártam és járom most is ezeket a telepéket é
ellensúlyozom propagandájukat, tárgyilagos képet adván Magyarországról.
A csehek propagandájának ellensúlyozása ezen munkásságom által elszige-
telhető.

Megjövetelem után egy új és rendkívül veszélye magyarellenes propagan-
dát hadjáratot találtam. Palesztina gazdasági élete és léte erőteljesen
függ merikától, illetve annak zsidóságától. Eppen most van folyamatban
250.000.000 dollár összegyűjtése a Zsidó Állam első évi költségvetésé-
nek biztosítására.

Az amerikai kapitalizmus nem hagyta ki akciosugarától Palesztinát sem,

XXXXXXXX

illetve az itt élő mintegy 50.000 főnyi magyar zsidóságot. Az Amerikában élő disszidensek bőségesen szállítják az utszáli hangu mérgező, rá-galmazó anyagot Palesztinába is. Nagy Ferenc és társai, kik Amerika itte-ni kommunista ellenes hadjáratának fő nyilatkozói lettek nagy részvétet-ébresztettek az eddig csak egy oldalról informált hiszékeny palesztinai lakósságban. Számos oldalról fordultak hozzám felvilágosításért vissza-jövetelem óta a palesztina sajtóban amerikai inspirálásra megjelent cikkekre hivatkozva és kérdezősködtek mi az igazság a disszidálások körüli kérdésekben.

III. Hivatalos látogatások.

Nov. 24. én tisztelegő látogatást tettem a Jerusalemi Héber Egyetem rektoránál prof. Fekete Mihálynál. Ezen látogatásomra elkísért Dr. Pfeffermann Imánuel a Magyar Bevandorlók Egyesületének elnöke és Dr. József Károly a Jerusalemi Magyar Kulturintézet titkára is, hogy a mul-takon okulva tanuként legyenek jelen a megbeszélésen és, hivatalos jegyzőkönyvben rögzítsük a tárgyalást.

Prof. Fekete Mihály az egyetem rektora a magyar ügyekkel szemben a leg-merevebb álláspontot foglalta el, hangoztatván a Szovjet Uniótól való félelmét. Jellegzetes mondása volt: Inkább a kínai kultúrának adok helyet az egyetemen, mint a magyarnak.

A Zsidó Kormány átlátva a Magyar Kormány nemes gesztusának fontosságát a Jerusalemben felállítandó kulturintézet által, erős nyomást gyakorolt Prof. Feketére merev ellenkezésének feladására. Prof. Fekete rektor nemrégén tért vissza Amerikából, ahol 4.000.000 dollárt kapott az Egyetem orvosi fakultásának felállítására. Ezen látogatása még jobban fokozta Magyarország iránt érzett ellenszenvét. Mindezek ellenére si-került rávennem, hogy kétségen kívüli tekintélyével öregbitse ujonnan létesített Intézetünk tekintélyét, mint annak egyik előadója. Tervbe-vett előadássorozatának címe: Nagy magyar matematikusok.

Nov. 29. i ülésén az UNO az önálló zsidó és önálló arab állam felállítá-sa mellett foglalt állást. Leirhatatlan lekesedés és napokig tartó ün-nepségek vették kezdetüket. Szomorú és disszonáns akkorként jelentke-zett a nemzetközi rakció és nagy tőke, mely minden eszközt megragad, hogy polgárháborúban szitson a zsidó dolgozók ellen, felheccelvén a leirha-tatlan nyomorban élő arab proletariátust. Nincs olyan kívülálló józan szemlélő, aki nem látná a kapitalizmusnak ezen újabb mesterkedését, hogy egymásra uszítson két gazdaságilag és szociális szempontból teljesen egymást utalt népet. A terrorakciók ellenére is az ország folyamatos munkarendjében nincsen változás és a Reuter által jelentett "vérfürdők" nem mások, mint szerveztelen arab kisebb csoportok egyéni kezdeményezés

A telepek gyors meglátogatása után dec. 8. án fogadott több, mint 2 óra-hosszat tartó kihallgatáson a Zsidó Nemzeti Tanács elnöke I. BEN-ZWIE. Az elnök megértő barátja Magyarországnak, komoly tudós és a palesztinai munkásmozgalom legrégibb, harcos vezetője. Jelen behatóan tájékozódott a közelmúlt magyar eseményeiről és melegen érdeklődött kulturális terveink megvalósításának módzatairól. Hasznos segítségét és a múltban is már élvezett hathatós támogatását a jövőre vonatkozóan is megígérte.

Felkért arra is, hogy tolmácsoljam szíves udvariasságát a Kormányzatnak.

nők Urnak és a Magyar Kormányának. Külön kihangsúlyozta a magyar Kultusz minisztérium iránt érzett megbecsülését.

Dec. 9. én GOLDA MEYERSON asszony a Zsidó kormány politikai osztályának vezetője kéretett magához. Megbízása alapján H. Berman az európai ügyek osztályának főnökével folytattam másfél órán át tartó igen szívélyes hangú megbeszélést. Ezen tárgyalások alapján jelenthetem, hogy kulturális működésünkhöz az új zsidó kormány is megadja teljes támogatását.

IV. Működési irányvonalunk.

Intézetünk munkájának irányvonala számolva az adottságokkal a következő:

- 1) Hü és tárgyilagos képet nyújtani az új és demokratikus Magyarországról a kultúra minden eszközének igénybevételével.
- 2) A nagyon erősen ható és nagy anyagi eszközök felett rendelkező rosszindulatú ellenséges propagandák közömbösítése.
- 3) A magyar irodalom, művészet, zene megismertetése és megkedveltetése a palesztinai közönséggel, továbbá kiválóztatása azon palesztinai irodalmi, művészeti és zenei alkotásoknak, melyek hű képét adják ezen épülő ország kulturális értékeiről Magyarország számára.

V. Megvalósítás eszközei.

UJSÁGOK

Sikerült olyan kellemes személyi kapcsolatok teremtenem a legkönyvőbb palesztinai ujságok neves munkatársaival, hogy ezentúl hozzám fordulnak Magyarországról irandó cikkeik anyagáért. Rendszeresen eljuttatom ezen ujságokhoz a Hungarian Bulletin egy-egy példányát.

RÁDIO

A jerusalemi Rádiónak 3 hetenkénti rendezéseimre áll Magyarország kulturális életéről-lehetőség szerint más témákról is-tartandó előadásokra (30 perc).

Sikerült rávennem a Rádiónak művészeti vezetőjét, hogy fokozatosan egyre nagyobb számban adassa elő neves magyar zeneszerzők műveit.

Szükségemnek tartom, hogy a magyar Rádiónak felé intézkedés történjék a már kiválasztott lemezek haladék nélkül való elküldésére, hogy ezeket a lemezeket a jerusalemi Rádiónak rendelkezésére bocsáthassam.

zenei ÉLET AZ INTÉZETBEN

Palesztina zenei élete új szintre nyert a Kulturintézetünkben rendezett zenei előadásokkal és estékkel. Megállapodtam a Palesztinában élő nagyszámú magyar származású művésszel, hogy előre megállapított nívó program szerint minden hónap egy bizonyos napján más-más témájú zenekari, kamaraszíni, zeneszámok kerüljenek bemutatásra.

Jelentős azon nem magyar származású művészeknek száma, kik a magyar zene megbecsülésétől indítva vállalták mérsékelt díjazásért a zene rendezéseinkben való közreműködést.

FILM

Bizonyára van néhány olyan művészi filmalkotás, mely reprezentálhatná az új irodalmi magyar filmgyártást. Ajánlatos lenne, ha az Intézet kapna bemutatásra ezen filmekből. Szeretném, ha Magyarország nem a cigányok földjeként szerepelne a palesztinai közvélemény előtt.

Tel Avivban most játsszák a Danko lista c. filmet. Bármilyen szépek is a Danko nóták nem hiszem, hogy éppen ez lenne a legrepresentatívabb alkotása a magyar filmgyártásnak.

A magyar tudományos, ipari, mezőgazdasági élet bemutatására a legalkalmasabb eszköz a keskenyfilm. A legkisebb település /kibbuc/ is rendelkezik keskenyfilm vetítő géppel. Látogatásaim eredményességét és a magyar tudományos, ipari és mezőgazdasági életéről alkotott véleményük kialakítását igen jó irányban befolyásolná, ha ezek a keskenyfilmek minél nagyobb mennyiségben állnának az Intézet rendelkezésére.

Magyar Könyv Barátai. A magyar könyveknek nagy olvasótábor van Palesztinában. A nyelvi nehézségekkel küzdő magyar bevándorlók jóformán csak magyar könyveket olvasnak. A magyar könyv terjesztése kettős célt szolgálna:

- 1./ a csödbement magyar könyvkiadás megsegítése.
- 2./ irodalmi értékű könyvek eljuttatása a palesztinai olvasókhoz.

A céloktól indítva szervezem a magyar könyv barátainak egyesületét. Az előmunkálatok azt mutatják, hogy megfelelő áron komoly mennyiségű könyv helyezhető el. Erre vonatkozólag Bóka államtitkár és Sötér főosztályvezető urak utasítása alapján tárgyaltam a Magyar Könyvkiadók Egyesületével, névszerint Timár igazgatóval.

Tisztelettel kérek a Könyvkiadók felé ez ügyben ismételt intervenciót.

Könyvtár. Kiegészítő szerve a z Intézetnek. Működése kettős irányú, állandó és mozgó.

Az Intézet zavartalan működéséhez feltétlenül szükséges, hogy egyrészt a minisztérium által megállapított költségvetési részletei negyedévenként e l ő r e folyosíttassanak, másrészt mindezek az eszközök, melyek az Intézet nívójának megtartásához és vállalt kötelezettségeinek teljesítéséhez szükségesek a legnagyobb sürgősséggel és gondossággal álljanak az Intézet rendelkezésére.

Ezen két alapfeltétel és eddig végzett munkásságom biztosíték arra, hogy a Jerusalemi Magyar Kulturintézet hasznos eszköze legyen a magyar demokraciának.

Tisztelettel

Tibor Scher

palesztinai magyar kulturális megbízott, Kulturális Intézeti igazgató.

Jerusalem, 1947 dec. 17.

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

27, King George str.

18/12/47.

114/47.

Lukács György elvtársnak,
egyetemi tanár.

B u d a p e s t.

Mélyen tisztelt Professor Ur,

1947 augusztus 23-án Professor urnál tett látogatásom alkalmából beszámoltam arról a nagy népszerűségről, mellyel Professor munkái Palesztinában rendelkeznek. Azóta felfedeztem a Munkáskönyvkiadó-
nak még egy kiadványát, mely ugyancsak tartalmazza Professor ur egyik tanulmányát. Egyébként Professor ur német nyelvű művei is mind kaphatók a palesztinai könyvkereskedésekben.

Igéretemhez híven a Munkáskönyvkiadó vezetéséhez fordultam, hogy a Professor urnak járó szerzői jogdíjakat nevezettek utalják át Budapestre. Az adminisztrációjuk kicsit lassú, de ennek ellenére remélem válaszuk kielégítő lesz.

Mellékelten küldöm beszámoló jelentésemet az elmúlt négy hét munkásságáról. Nagy és sok a tennivaló, mert a nemzetközi nagytőke amit csak lehet megmítelyez. Pártunkról a legvadabb híreket terjesztik azonban a kiépített jó kapcsolatok segítségével iparkodok ellen-
súlyozni lélekmérgező tevékenységüket. Egyelőre nem sikerült nekik polgárháborút létrehozni, mert a zsidó és arab munkások nem ugrottak be számtalan provokációjuknak.

Szabadság.

Tibor Scher

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

TIBOR SCHER Ph. D. D. D.
HUNGARIAN CULTURAL REPRESENTATIVE
FOR PALESTINE
JERUSALEM. ~~XXXXXXXXXX~~

27, King George str.

22/12/47.

124/47.

dr. Lukács György elvtársnak
egyetemi tanár.

B u d a p e s t.

Mélyen Tisztelt Professor Ur!

A mai napon ajánlott küldeményként a postára adtam a palesztinai Munkáskönyvkiadó /héberül: Szifrijat Poalim/ kiadásában 1945-ben megjelent "Háboru és béke között" c. könyvet. Héber címe: "Bén milchama lősalom." Ez a könyv jeles palesztinai munkásvezérek tanulmányait és közöttük Professor urnak a poroszokról szóló tanulmányát tartalmazza. Lásd 285-293 oldalt.

A Munkáskönyvkiadó a szovjetorientációju Hashomer Hatzair szélsőbal munkáspárt tulajdona. Az ő kiadásukban jelent meg a Kapital és a jeles orosz szerzők művei héber nyelven. Igen kiterjedt olvasó közönséggel rendelkeznek.

Szabadság!

Tibor Scher

palesztinai magyar kulturális megbízott,
kulturális intézeti igazgató.

INTA FIL. INT.
Lukács Arch.

1947. december hó.

V Á Z L A T
Palesztina általános képéről és helyzetéről.

1./ Palesztina kapcsolatai a külfölddel.

- a) Palesztina és az USA.
- b) " " a közelkeleti olajforrások.
- c) " " az angol Birodalom.
- d) " " a Szovjetunio.

2./ Palesztina és szomszédai.

- a) A palesztinai arabok.
- b) A feudális arab országok.
- c) A többi muszlim ország.
- d) A balkáni államok.

3./ A zsidó Palesztina társadalmi összetétele.

- a) A munkásság száma és ereje.
- b) A polgárság és szervezetei.
- c) A jelenlegi alkotmány.

4./ A zsidó Palesztina gazdasági képe.

- a) Külkereskedelem.
- b) Termelési ágak.
- c) Pénzügyek.

5./ A zsidó Palesztina és Magyarország.

- a) A magyar bevándorlók száma és szervezetei.
- b) " " " speciális társadalmi problémái.
- c) " " " a héber kultúrában és tudományban.
- d) A felújuló gazdasági kapcsolatok.

1.)

a) Az első világháború előtt Palesztinából erős kivándorlás folyt Amerika felé (főleg Dél-Amerikába). Hekoni támogatással hagyták el Palesztinát, majd miután ott kisebb megalapodtak, visszatértek ismét. (Számos Jeruzsalem környéki keresztény arab falu Amerikát járt kivándorlók pénzén épült fel, mint pl. Beit-Jalla, Betlehem, stb)

A palesztinai zsidók kapcsolatai Amerikával igen erős. Itt a célzatosság nem ki- vagy bevándorlás, hanem az USA-ban lakó nagyarányú zsidó származékát érni, hogy az irrekhoz és görögökhöz hasonlóan, akik is legyenek nemzeti otthonuk. Igen ugyan, hogy ez az érzés különösen az USA kevésbé tehetőse rétegében igen erős. Az amerikai magykapitalizmus, köztük sok a zsidó - soha nem nézte szimpátiával egy zsidó nemzeti otthon felépítését. Ezt mutatják azok az összegek, melyeket az USA-ban élő zsidók a palesztinai zsidóság rendelkezésére bocsátottak és amely összegek egyáltalán nem állnak arányban ezen rétegek teherbíró képességével.

b) Bár Palesztina egyik kapuja a Közel-keleti olajferrásoknak, azonban úgy látszik, Palesztina szerepét az olajferrásokat illetően a propaganda minden oldalról felnagyította. Tény az, hogy a palesztinai zavargások megakadályozhatják a moszuli olajferrások egyik Haifára torkoló vezetékének rendszer működését (a másik Szíriába torkollik) és zavart okozhat az angol olajellátásban, azonban a többi olajferrások kihasználására (Szaudi Arabia stb) semmi jelentőséggel nem bír, tehát minden évvel kapcsolatos fenyegetés szaroláshoz fogható fel.

c) Palesztina az angol birodalom számára, mint a háborúban kitűnt fontos olaj, tengerészeti katonai és légi bázist jelentett. Katonai fontosságát növelte még az is, hogy a palesztinai zsidó lakosság volt a Szovjetekesek egyetlen megbízható támasza a II. világháborúban és erején felül állított a győzelem szolgálataiba katonát árut és sok ezer szakembert.

Számszerűleg Palesztina nagy mennyiségű dollárjűvedelmet jelentett az angol világbirodalomnak (amerikai zsidók támogatása a zsidó nemzeti alapok részére és a gyémánt export). Nemcsak valuta hiányában Palesztina külkereskedelmének jelentős részét az angol birodalom országaival bonyolítja le, mind export, mind import viszonylatban.

d) Palesztina kapcsolatai Oroszországgal igen régi keletűek. Az orosz egyház mindig igyekezett igen erős támpontokat tartott fenn és területeket szerzett főleg Jeruzsalemben és környékén. Az első zsidó bevándorlók is túlnyomórészt orosz anyanyelvűek és a lengyel orosz szocialista földalatti mozgalomból kerültek ki. Az angol elnyomás ideje alatt Palesztinában fentartott földalatti mozgalom az orosz szocialista földalatti mozgalom elöljáró nevelkedtek. Pl. a zsidó önvédelem, mely az angol felfogás szerint törvénytelen volt az Oroszországban a forradalom előtti időkben kiképzett szocialista konspirátorok szervezése alapján épült ki. A háború után ma is az orosz nyelvű könyveknek van a legtöbb vásárlója. A legtöbb marxista író könyve már megjelent héber fordításban is és a masz-gazdasági telepek 70%-a marxista kollektív elveken épül fel.

Az arab lakosság kapcsolatai a Szovjetunióval nem ismeretesek.

A lakosság állásfoglalása a kommunizmushoz változó. A II. világhá-

boru első éveiben egy ellenkezésvet váltott ki a palesztinai kommunista párt erőteljes agitációja a háboru ellen. A zsidók nagy része nem értette meg, miért ne harcoljon minden erejével a és eszközrel a fasiszta Németország ellen. Természetesen az orosz német háboru kitörése után a helyzet gyökeresen megváltozott. Külön gyűjtő akciók indulnak meg a Vörös hadsereg javára (hasznoló gyűjtés indult a Franco ellen harcoló csapatok javára is). Gyógyszereket, opráló kocsikat küldtek Iránon keresztül a Vörös hadsereg számára. A palesztinai kommunista párt sok változáson és átszervezésen ment keresztül és működésének legfőbb akadályai, hogy a népek együttműködésének szükségességét, csak zsidó részről hajlandók elismerni. Az arab kommunizmus teljesen egyezik a feudális és nacio állista szabadsággal. "El Ittihad" című újságjuk pl. ünnepelte a mufti visszatértét. A zsidó nemzeti otthon és állam létrejöttével a politikai életben megjelenik a kommunista párt is, melynek néhány képviselője már most is ott ül a Zsidó Nemzeti Tanácsban. Theoretikusan a "Hasomér Hacair" párt nagyon közel áll a kommunista párthoz.

2. Palesztina és szomszédai.

8) Palesztinai arabság. A II. világháboru jelentős változásokat idézett elő a palesztinai arabság életében. Az eddig teljesen feudális elveken és privilégiumot élvező családok uralmát nyugó arabságban a kihasznált szegény földbárlóknak (fellach) sikerült adósságának egy részét letörlesztenie, a városi proletáriátus zsidó és angol vállalatok által nyújtott munkalehetőségek révén pedig jelentékenyen megerősödött anyagiilag. Érdekes, hogy ezen megerősödés az extrém nacionalizmus csúszkáját idézte elő. Ezt a következő példa is megerősíti. 1936-ban a Felső Arab Tanács által (az uralkodó családok megegyezésén és nem demokratikus választás alapján létrejött Tanács) proklamált 6 hónapos sztrájkot a tömegek betartották, és 6 hónapon keresztül véres zavargások voltak. 1947-ben az UNO döntése után a Tanács által kiadott sztrájkot 3 nagyon keservesen kiereszkolt nap után kénytelenek voltak leállítani. Már a véres incidensek tovább folynak az arab tömegek nem hajlandók az extrém nacionalistákért magukat feláldozni.

A palesztinai arabság kulturális nyugati szemmel nézve alacsony, nagy százalékuk analfabéta, azonban a többi arab országhoz viszonyítva, magas. Ugyanez áll szociális és egészségügyi vonatkozásban is. A zsidók ezt a zsidó bevándorlásnak tulajdonítják, az arabok nyilván politikai okokból, tagadják. A palesztinai arabok munkásszervezetei az extrém nacionalizmus jelszavai hangoztatják és a szociális megértésre törekvők erős terror alatt állnak. 1947-ben is megölték egy kevésbé nacionalista munkásvezetőt. A zsidó munkás szakszervezet léte-sített zsidó-arab munkás szakszervezetet is, azonban ennek működése csak néhány nagy vállalatra vonatkozik, ahol zsidók és arabok közösen dolgoznak.

b) A feudális arab országok.

A Palesztinát környező arab államok társadalmi szervezetete ki-mondottan feudális, különösen Irakban és Egyiptomban és Trans-Jordániában. Szaudi Arábia alkotmánya szerint pusztai fejedelemség. Irak és Egyiptom vezetnek az arab államok között kiéhezett mezítlában, beteges tömegekkel. A legutóbbi egyiptomi kolera-járvány is ennek igazolása. Angol szakemberek szerint Egyiptom nehezen tud felállítani egy harc képes hadsereget lakosságának betegessége miatt. Lehetséges, hogy ezek a feudális állapothat nem túl távoli időkben forradalomra vezetnek. Legvalószínűbb és legkorábban Egyiptomban.

(A II. világháború folyamán angol kezdeményezésre megalakult az Arab Liga. Ezen államok a ligában csak egy pontban tudnak megegyezni és az, a Zsidó Állam felállításának minden eszközzel való megakadályozása. Mivel Anglia érdekelve volt és van egy látszólagos arab egység fentartásában kénytelen a palesztina kérdést állandóan napirenden tartani. A Ligához tartozó arab államok érdekei ellentétesek. Egyiptom Szaudi Arábiával tart a Hashimita uralkodó család ellen, mely az iraki és trans-jordániai trónt birtokolja. A Hashimiták kiakarják terjeszteni hatalmukat Szíriára és Libanonra. Jelenleg a két utóbbi állam látszólagos köztársaság állandó kormánykrízisekkel a véres családi viszályok miatt. Mindezen országban számos nemzeti kisebbség él így: kurdok, keresztény asszíriaiak, keresztény libanoniak, drúzok, keresztények, koptok és zsidók. Ezen kisebbségek felett, amint a közelmúlt eseményei ezt tanúsítják a kiirtás állandó veszélye függ.)

c) A többi moszlim ország.

Törökország bár a zsidó Palesztinával ~~három~~ élénk kereskedelmi kapcsolatokat tart fenn pro arab, minthogy abban reménykedik, hogy a viszálykodó arab világban ismét visszanyerheti és újból megerősítheti elvesztett ázsiai pozícióját.

Irán bár moszlim ország, azonban szunnita és így ellentétben áll a szíti arab államokkal. Az Unscop, az Uno speciális Palesztina bizottsága/ bizottságban Irán kiküldöttje csaknem semleges álláspontot foglalt el az arab-zsidó viszályban.

A többi moszlim ország kapcsolata Palesztinával csaknem a nullával egyenlő. Egyébként az ugynevezett moszlim egység csak a propaganda által kitalált valami. A valóságban nem létezik.

d) A balkáni államok.

Görögország és Palesztina között erős kereskedelmi kapcsolatok állnak fenn. Görögország mind a mai napig igen sok megértéssel viseltetett a zsidó Palesztinával szemben. Főleg görög ~~bal~~ oldali körök részéről volt ez tapasztalható. Az, hogy Görögország Palesztina felosztása ellen szavazott és ezáltal az arab álláspontot támogatta arra vezethető vissza, hogy az arab államokban rendkívül sok görög él védelem nélkül.

3./ A zsidó Palesztina társadalmi Üsszetétele.

a) A munkásság száma és oraja.

A zsidó Palesztina társadalmi Üsszetétele alapjaiban történelmi adottságokon nyugszik és mint ilyen elproletariásodott kispolgári körökből adódik, melynek egy része--és ez az aktív részeproletár öntudatra ébredt. Azon bevándorlók száma, akik bevándorlásuk előtt is kizárólag kezük munkájából éltek nem túl nagy. De jelenleg a cca. 650.000 főnyi zsidó lakósságból cca. 380.000 tehető a munkás és tisztviselőréteg, beleértve a földművelőket is. Ebből cca. 330.000 tagja a szakszervezetnek./Hisztadrut./Szevezeteik igen elágazóak. Minden munkás első sorban az általános szakszervezet tagja és csak azon belül tartozik a szakmai közösségéhez. A szakszervezetnek igen sok gazdasági és termelő eszköze van. Egyrészt holding rendszeren alapon az ország legnagyobb építési vállalatának tulajdonosa, másrészt a szakszervezet által alapított szövetkezetek is teljes szakszervezeti ellenőrzés alatt állnak. A szövetkezetek behálózák az ország gazdasági életének minden ágát és pedig: földművelés, közlekedés, ipar, hitel, építési, lakásépítési és citrustermelési ágakban. Ennek betetőzésül a munkásbank második legnagyobb bank a zsidó Palesztinában; alaptőkében és a munkások biztosító intézményei az ország első intézményei közé tartoznak.

tagjai

A Hisztadrut felépítése demokratikus, minden tagjának, tehát a nőknek is van választójoga. A Hisztadruton belül különféle pártok alakultak ki, amelyben a némileg kispolgári színezettől a szélső baloldali pártokig minden árnyalat képviselve van.

b) A polgárság és szervezetei.

A polgárság, mint olyan eléggé szervezetlen. A palesztinai alkotmányos intézményekben, mint pl. a Nemzeti Tanács kevés képviselővel rendelkezik, ellenben a tel-avivi városházán 50%-nál több hellyel rendelkezik. A jobbszélű elemek e legutóbbi időig teljesen kikapcsolták magukat az alkotmányos életből. A választásokon nem vettek részt, főleg azért, mert itt világos képzet lehetett volna alkotni elenyészően csekély számukról. A legutóbbi cionista kongresszus előtti választásokon érthető okokból némileg a pártok is előretörték.

c) A palesztinai zsidóság alkotmányos szervei.

1. Nemzeti Tanács.

Ennek megválasztásában részt vehet minden 18. évét betöltött egyén, ki legalább 3 hónapja tartózkodik már Palesztinában.

2. Községi Tanács.

Minden zsidó település rendelkezik egy teljes autonómiával felruházott városi szervezettel, mely a település minden közigazgatási ügyét teljes joggal intézi és felelősséggel csak a községnek tartozik.

3. Cionista Kongresszus.

Ennek megválasztásában részt vesz Palesztina egész zsidósága. Ez voltaképpen a világ cionistái által választott szerv, mely a cionista parlament hivatását tölti be. Megválasztja a cionista Végrehajtó Bizottságot, melynek elnöke egyúttal a Jewish Agency (Zsidó Ügyvivőség) elnöke és tagjai a J.A. vezetősége. A Jewish Agency voltaképpen a világ Palesztina felépítésében érdekelt zsidóságának a Népszövetség által elismert nemzetközi intézménye, melynek székhelye Palesztinában van (Palesztinai

mandatum 4. pontja 1922. San Remóban megerősítve, amelyik a világ zsidóságának érdekeit képviseli Palesztinában.

4./ A zsidó Palesztina gazdasági képe.

A zsidó Palesztina gazdasági képe nem állandó. A bevándorlás és a tőke behozatal, az új telepítések, új vállalkozások annyira dinamikusá teszik a gazdasági életet, hogy a legtöbb közgazdasági tanulmány mire elkészül már el is vesztette aktualitását. Kétségtelen azonban, hogy a zsidó Palesztina gazdasági önállóságát csak az utolsó tíz év folyamán érte el. 1930-ban a nemzeti jövedelem még nem érte el a nemzeti fogyasztást, mivel a bevándorló csak hosszú idő múltán éri el azt a fokot, hogy többet termeljen, mint amennyit fogyaszt. Az áthidalás az importált magán, vagy kültőkéből történik.

Megjegyzendő, hogy a nemzeti jövedelem kiszámítására vonatkozó adatok csak megközelítően vannak alátámasztva, mivel a pontos kiszámításhoz szükséges részletek különösen az 1930-as években, mikor a jövedelmi adó nem volt kötelező-hiányosak.

A második világháború után a rendelkezésre álló adatok szerint a zsidó nemzeti jövedelem túlhaladja a fogyasztást, ami a javak accumulációjából is kitűnik. A mai helyzet azt mutatja, hogy a zsidó Palesztina gazdasági élete a saját lábán áll. A külföldi tőkeimport akár magán, akár kültőkéből az új földvásárlási, bevándorlási és állatállományfejlesztési terveket szolgálja. Ma már Palesztina cca. 150 millió forintban hitelezője Nagy Britanniának. Ha tekintetbe vesszük, hogy Palesztina összlakossága cca. 2 millió, akkor fejenként zsidót és arabot beleszámítva személyenként 75 fontot hiteleztek Angliának. Ezen összeg Anglia palesztinai bevásárlásaiból jött létre.

Palesztina bankbetétjei angol bankokban fekszenek. A legnagyobb tétel a Londonban székelő Palesztinai Ártetancs/Palestine Currency Board/pénztárában nyugszik. Ez a tanács a palesztinai Nemzeti Bank jegy kibocsátó intézetének szerepét tölti be. Minden kibocsátott palesztinai forint után ugyanannyi kell befizetni a Tanács pénztárába, amelyik aztán a befizetett összegeket angol állampapírokba fekteti. Jelenleg 45 millió fonttal tartozik a Tanács Palesztinának.

a) Külkereskedelem.

Palesztina külkereskedelmi mérlege negatív. Főleg a kormány igen sokszor destruktív politikája folytán. A belföldi cikkek vámvédelme nem kielégítő. Viszont arab barát politikájuk alátámasztásaként az arab államok mezőgazdasági terményeinek méreg drágán való vásárlását mozditják elő.

Palesztina export cikkei: citrus, gyémánt, hamuszir, a Holt tenger egyéb kémiai termékei, kőolaj, mely csővezetéken érkezik és innen finomítva megy tovább. Az utóbbi években számos egyéb iparcikk is export cikké fejlődött, főleg az európai és középkeleti áruhiány folytán. Így Palesztina cipőt szállít Svájcba, borsdiázműtárt Franciaországba és Belgiumba, készruhákat Eritreába és Adenbe, csokoládét pedig számos európai országba. A zsidó iparcikkek legjobb vevői közé tartoztak az arab államok. Azonban a két év óta dúló bojkott folytán ezen országok jelsége az exportot illetően erősen lecsökkent.

b) Termelési ágak.

Palesztina még távolról sem önellátó, főleg mezőgazdasági cikkek és számos nyersanyag terén. A legnagyobb hiány fában és vasban van. A feldolgozó iparágak azonban állandóan szaporodnak és erősödnek.

c) Pénzügyek.

A palesztinai kormány költségvetése évi 20 millió font körül mozog, amiből 6 milliót biztonsági célokra kénytelenek fordítani. Deficitje nincs, de ezzel szemben deficit mutatkozik az állami szolgáltatások terén. Az iskoláztatást a zsidók maguk finanszírozzák, igen csekély összegű kormánytámogatás mellett. Az arab iskolákat a kormány tartja fenn távolról sem elegendő számban. A zsidó autonóm intézmények költségvetése ca. 15 millió font körül mozog. Kiadási tételek: földvásárlás, üntöztetés, telepítés, ünvédelem, oktatás.

5. A zsidó Palesztina és Magyarország.

a) A magyar bevándorlók száma és szervezetei.

A magyar bevándorlók Palesztinában tekintélyes multra nézhetnek vissza. Az 1878-ban alapított Petach Tikvának létrehozói magyar zsidók voltak.

A jeruzsalmi vallási rétegek alapját az osztrák-magyar monarchiából kivándoroltak csoportja képezte, főleg. Az úgy nevezett "magyar házak" Jerusalemben egyik régebbi negyedében mintegy százéves multra tekintenek vissza. Az 1920-as években számos magyar intellektuális, főleg mérnökök érkeztek Palesztinába a fehér terror elől menekülve. A magyar bevándorlók nagyobbára szervezettlenek, azonban az utóbbi öt évben a tömegesebb magyar bevándorlás következtében felújították a zsidó közintézmények szimpatizálásával az úgynevezett Hitachdut Olé Hungariákat. Magyar bevándorlók egyesülete. /X Jerusalemben a zsidó közintézmények a magyar Zsenes Anna emlékére felállítottak egy otthont az újonnan jövő magyar bevándorlók támogatására.

A magyar bevándorlók speciális társadalmi problémái.

A magyar bevándorlók társadalmi helyzete meglehetősen nehéz. Többségük a héber nyelvet nehezen tanulja meg és csak a több éves palesztinai tartózkodás után alakul ki a politikai nézetük és csatlakoznak valamelyik párthoz. Többszörműre a szélső pártokat kedvelik részben baloldali, részben jobboldali értelemezéssel. Az utóbbi két év folyamán az összes politikai pártok a magyar csoportok megnyerése céljából magyar nyelvű tájékoztató füzeteket is adnak ki. A Nemzeti Tanács parlamentjében több magyar származású képviselő ül különböző pártok küldetésében. Azonban az vitán felül megállapítható, hogy a palesztinai magyarok nem rendelkeznek számarányuknak megfelelő politikai súlyal.

c) Magyar bevándorlók a héber kultúrában és tudományos életben.

A világhírű Héber Egyetemen, a zenében, iparban, főleg kisiparban, mérnöki karban a palesztinai magyar zsidók helyzete igen elismert és előnyös. A mezőgazdasági telepeken is számos magyar jutott vezető szerephez. Ellenben a zsidó közintézmények tisztviselő karában elenyészően csekély a magyar zsidók száma. Az országos politikában pedig folyással egyáltalán nem rendelkeznek.

d) Felújuló gazdasági kapcsolatok.

A gazdasági kapcsolatok Magyarország és Palesztina között két eredőből tevődnek össze, egyrészt árucseréből és rokon pénzátutalásokból. Érdekes megemlíteni, hogy a feltételezéssel ellentétben nem a magyarországi rokonok támogatják palesztinai hozzátartozóikat, hanem megfordítva. Különösen áll ez az utóbbi két évtizedre vonatkozólag. Az árucserre terén Magyarország importál Palesztinába, az itteni elérhető adatok szerint az elmúlt márciustól szeptemberig terjedő félév alatt több mint fél millió font értékben. /Két millió dollár./

A magyar kormány és a Jewish Agency között legutóbb létrejött transfer megállapodás igen kedvező hangulatot és nagy reményeket váltott ki a palesztinai magyar bevándorlók körében. Amennyiben megővható ez az egyezmény lelkiismeretlen haszonlesők üszkeitől úgy mindkét ország egyaránt komoly hasznát láthatja ennek a megállapodásnak!

Meg kell még említenünk, hogy a hivatalos palesztinai zsidó nemzeti intézmények kimutatásai szerint az utóbbi 15 év folyamán Magyarországról csupán igen csekély összegű pénzátutalások történtek Palesztina felé.

Palesztina egyike a Közelkelet legdiszinkusabb országainak. Nyersanyag és gépimportja felülmúlja a szomszéd országokét. A gazdasági életnek még számos térréuma van, melynek mindkét állam javát szolgáló lehetőségei még nincsenek kimerítve.

Pártilag. Az 1946. évi XXIII. cionista világkongresszus/Basel/ parlamentjének pártállások szerint való számszerű adatai:

A párt neve:

1. Általános Cionista Blokk/polgári demokráta/	123 képviselő
2. Hapai, "social demokráta/	101 "
3. Miknachi/hagyományhű demokráta/	58 "
4. Revisionista /radikális nemzeti jobboldali/	41 "
5. Hashomer Hacair/szűkebb baloldali munkáspárt/	26 "
6. Achdut Avoda	
7. Poale Cion /radikális szociáldemokráta/	26 "
Alijja Chadasa/progresszív demokráta/	5 "
8. Mártonkivüli	5 "
Összesen	385 képviselő.

Tisztelettel

Dr. Schen Tibor
palesztinai magyar kulturális megbízott,
kulturális intézeti igazgató.

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

Hu.142/47.

Jerusalem, 1947. december 30.

Dr. Lukács György elvtársnak,
egyetemi tanár.

Budapest.

Tisztelettel küldök egy vázlatos összefoglalót Palesztina
általános képeről és jelenlegi helyzetéről.

Lukács Tibor
palesztinai magyar kulturális megbízott,
intézeti igazgató.

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

Hu.238/48

Jerusalem, 1948. január 27.

Lukács György elvtársnak,
egyetemi tanár,

Budapest.

Mélyen tisztelt Professor Ur!

Mint köztudomásu a tel-avivi "Sifriját Poálim" (Munkások könyvtára)
"Doron" elnevezésű sorozatában kiadta Professor ur: Levelek az
irodalomról. című könyvét.

Professor ur szerzői díjának biztosítására levélben fordultam a
fentirt kiadóvállalathoz és kértem juttassák el Professor urnak
a szerzőket megillető pénzösszeget. Levelemre a következő szövegű
válasz érkezett:

"Megkaptuk 1947.dec.31.-i keletű levelét és arra vonatkozóan a követ
kezőket válaszoljuk: Elfogadott szokás szerint akár külföldi, akár be
földi író Palesztinában szerzői díj fejében az első 3.000 példány
eladási árának 5%-át, 3-5.000 példányig 7.5%-ot stb. kap.

Lukács prof.könyvét 1.000 példányban nyomattuk ki 100 font eladási
árban, ennek 5%-a 5 font.

Fenti összegről mellékelten küldünk egy csekket. Kérjük vételének
igazolását és jelezni, hogy ez az összeg Lukács professor szerzői
díjának fedezésére szolgál"

A fentirt 5font csekk formájában nálam van. Kérem Professor Urat
szíveskedjék diszponálni ezen összeg felett, továbbá a tel-avivi
"Sifriját Poálim" részére a fenti összegről hozzám nyugtát küldeni
továbbítás végett.

A kiadóvállalat címe: "Sifriját ~~Poálim~~ Poálim" Tel-Aviv 125. Allenby Str.
P.O.B. 526.

Szabadság!

A. Scher Tibor

/ Dr. Scher Tibor/

palesztinai magyar kulturális megbízott,
intézeti igazgató.

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

Palestine

INSTITUTUM HUNGARICUM
SUB AUSPICIO UNIVERSITATIS HEBRAICAE
JERUSALEM.

MAGYAR ÁLLAMI
KULTURINTÉZET ÉS KÖNYVTÁR
JERUZSÁLEM.

364/48

30/3.48.

Lukács György elvtársnak
egyetemi tanár.

B u d a p e s t.

Mellékelten küldöm "Amerika és a Közel-Kelet" című beszámolómat.
Hivatkozással 238/48 számú ajánlott levelemre, kérem Professor Ur
utasítását.

Szabadság!

Dr. Scher Tibor
palesztinai magyar kulturális megbízott
egyetemi intézeti igazgató

Beidldtem az előző levél káprapont
1948 IV 21-én

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

MTA FIL. INT.

Lukács Arch.

Dr. TIBOR SCHER

27, KING GEORGE AVE.

JERUSALEM

1948 Jan 27

244236-1178/2

Mélyen Tisztelt Lukács Elvtárs!

A Kossuth díj legmagasabb fokozatával történt kitüntetése alkalmából engedje meg, hogy őszinte tisztelettel, igaz nagybecsüléssel és szeretettel köszöntsem Önt. Lukács elvtárs példamutató életével, mérhetetlen tudásával mindnyájunk büszkesége, akinek mindnyájan tanítványai vagyunk.

Szívből kívánok sok erőt, egészséget hosszú életet Lukács elvtársnak.

1955. márc. 17.

Elvtársi üdvözlettel

Scher Tibor

Scher Tibor
tanszékvezető főiskolai tanár.

MTA FIL. INT.

Lukács Arch.